

5. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 16. Ст. 70.

6. Цибуляк А. Г. Екологізація сільського господарства в умовах глобалізації. Агросвіт. №9. 2016. С. 34-36.

*Лозова А. А.,
студентка 4 курсу факультету адвокатури
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА В ГАЛУЗІ ВИНОРОБСТВА В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Традиційно склалося, що виноградарство і виноробство – основоположні галузі сільськогосподарського виробництва і перспективні види аграрного бізнесу. Виноградарсько-виноробна галузь України завжди забезпечувала значні надходження до бюджету держави та суттєво впливала на рівень соціально-економічного розвитку виноградарських регіонів, надаючи можливість створення десятків тисяч робочих місць для сільського населення і підвищення рівня їх життя. Окрім цього, виноградарство відноситься до галузей, що мають перспективи виходу на світовий ринок із якісною та конкурентоспроможною виноградною продукцією.

Серед правопорушень у сфері виробництва й реалізації виноградної продукції особливо актуальним на даний час залишається питання виробництва й реалізації недоброякісної продукції.

Поширеним видом цього правопорушення є фальсифікація вин, вермутів, коньяків і бренді, під якою, відповідно до п. 32 ст. 1 Закону України «Про виноград та виноградне вино» [1], розуміється умисна, з корисливою метою підробка вин, вермутів, коньяків України, бренді за їх походженням (місцем виробництва) або їх складом шляхом додавання нешкідливих чи шкідливих для здо-

ров'я людини речовин, а також виготовлення винних і коньячних сурогатів у процесі виробництва, транспортування, зберігання й продажу. Статтею 12 вищезазначеного Закону закріплений вичерпний перелік випадків фальсифікації вин, вермутів, коньяків України і брендів.

Для більш детального вивчення цього питання доцільно звернутися до пояснювальної записки до проекту Закону України «Про вино» [2]. У цьому документі зазначено, що Урядом України приймаються заходи щодо відновлення виноробної галузі, якщо не зупинити фальсифікацію вин, то українські вина перестануть користуватися попитом. Законодавці багатьох країн не випадково виділили з усієї маси продовольчих товарів і алкогольних напоїв тільки виноградні вина як об'єкт державного захисту від злочинних посягань на їх якість, як на внутрішньому ринку, так і на зовнішньому ринках. Дешеві фальсифікати можуть витіснити з ринку більш дорогі натуральні вина і знизити економічну зацікавленість виробництва натуральної продукції. Стане не вигідно вирощувати цінні сорти винограду, які мають, як правило, помірну врожайність. Такі сорти будуть викорчовуватися, а якісне виноробство вироджуватися. Все це свідчить про те, що аналіз готових вин на підставі санітарних норм і правил, загальних для всіх продовольчих товарів, далеко не завжди дозволяє виявити фальсифікацію вин, сховану в процесі виробництва. Через це державний контроль у виноробстві повинен здійснюватись на усіх етапах виробництва, починаючи від сировини. Потім контроль повинен продовжуватися у сфері торгівлі, де також має місце фальсифікація вин. В умовах роздержавлення виноробства такий контроль можуть забезпечити лише спеціальна компетентна служба в центрі та на місцях, яка має законодавчу базу для своєї діяльності і технічні засоби для поглибленого аналізу вин [2]. На думку фахівців, основними причинами такого широкомасштабного обороту фальсифікованої виноробної продукції виступає неналежна діяльність та/або безвідповідальність контролюючих органів, а також недосконалість законодавства в цій сфері [3].

В Україні функцію захисту виноробної продукції від підробок виконує держава в особі таких державних органів влади, як *Держпродспоживслужба*, Міністерство розвитку економіки, тор-

гівлі та сільського господарства України, Національна комісія України з Кодексу Аліментаріус тощо. У Законі України «Про виноград та виноградне вино» про ці органи мова не йде через те, що стаття 14 була виключена на підставі Закону № 309-VI від 03 червня 2008 р. [4].

Для порівняння доцільно було б звернутися до механізмів регулювання захисту виноробної продукції у законодавчих актах інших країн. Так, наприклад, у Законі Молдови «Про вино і виноград» сказано, що державний нагляд і контроль за виконанням вимог діючих законів і нормативно-технологічних документів, що відносяться до виноградної продукції, здійснюються Державною інспекцією з нагляду за алкогольною продукцією при Міністерстві сільського господарства і харчової промисловості та іншими уповноваженими органами відповідно до чинного законодавства [5].

До прикладу, цікавим видається трактування у Законі Грузії «Про лозу та вино», а саме у статті 3 встановлено, що діяльність у сфері виноградарства та виноробства регулює юридична особа публічного права Національне агентство вина. Державний контроль Агентства здійснює Міністерство охорони навколишнього середовища та сільського господарства Грузії. До основних повноважень Агентства належать: а) здійснення державного контролю за виробництвом вин із захищеним найменуванням місця походження, спиртних напоїв із захищеним найменуванням місця походження, вин із захищеним географічним зазначенням та спиртних напоїв із захищеним географічним зазначенням; б) здійснення державного нагляду за виробництвом, зберіганням і реалізацією вироблених в Грузії алкогольних напоїв, спирту, прищепного матеріалу і посадкового матеріалу виноградної лози [6]. Також можна взяти до уваги приклад законодавства Болгарії в галузі виноробства. Главою 8 Закону Болгарії «Про вино та спиртні напої Болгарії» визначено, що професійною організацією виробників, переробників, торговців виноградом, вином і продуктами з винограду і вина є Національна виноградно-виноробна палата (НВВП) і Асоціація виробників, імпортерів і торговців спиртними напоями (АПТЧН). Мета Національної виноградно-виноробної палати та Асоціації виробників, імпортерів і торговців спиртними напоями – допомагати і захищати спільні інтереси своїх членів, захищати і контролювати

походження, якість і автентичність вироблених і що надходять у продаж продуктів і розвиток виноградарства та виноробства [7].

Як вдало зазначає Я. О Самсонова у своїй монографії «Правові засади виробництва і реалізації виноградної продукції в Україні», у більшості європейських країн і не тільки, існує чітка єдина (нерозгалужена) система державного управління виноградарсько-виноробною підгалуззю, яку очолює одна структура. Наприклад, поруч з національними галузевими комітетами, що функціонують у складі аграрних міністерств, існують також галузеві й секторальні об'єднання виробників, які діють в єдиному напрямку і беруть участь у розробці й прийнятті нових національних нормативно-правових актів у сфері виноградарства й виноробства [3].

Проведене дослідження юридичної відповідальності за правопорушення у сфері виробництва та реалізації дозволяє підсумувати, що безконтрольне виробництво завжди породжує криміногенну ситуацію і масову фальсифікацію вин, що наносить велику шкоду як державі, так і суспільству. Для подолання таких правопорушень необхідний дієвий механізм у вигляді системи органів, що регулюють діяльність та здійснюють нагляд у галузі виноробства і виноградарства. Проаналізувавши досвід іноземних держав, вважаю за необхідне встановити та закріпити конкретний перелік відповідних органів та їх повноваження у цій сфері у Законі України «Про виноград та виноградне вино» для посилення їх діяльності та мінімізації фальсифікацій.

Список використаних джерел:

1. Про виноград та виноградне вино: Закон України від 16.05.2005 р. № 2662-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2662-15> (дата звернення: 01.11.2020).

2. Про внесення змін до Закону України «Про виноград та виноградне вино» щодо сприяння роботі малих і середніх підприємств у галузі виноробства»: пояснювальна записка до проекту Закону України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GG2V300A.html (дата звернення: 02.11.2020).

3. Самсонова Я. О. Правові засади виробництва й реалізації виноградної продукції в Україні: монографія. Харків: НІОУ імені Ярослава Мудрого, 2012. 176 с.

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 03.06.2008 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/309-17> (дата звернення: 02.11.2020).

5. Про вино і виноград: Закон Молдови. URL: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/ru/md/md031ru.pdf> (дата звернення 02.11.2020).

6. Про лозу та вино: Закон Грузії. URL: <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/28102?publication=11> (дата звернення: 02.11.2020).

7. Про вино та спиртні напої Болгарії: Закон Болгарії. URL: https://www.bulgar.in/laws-of-bulgaria-in-russian-language/?ELEMENT_ID=607 (дата звернення 02.11.2020).

*Науковий керівник: кандидат юридичних наук
Савельєва О. М.*

Менькова Л.С.,

студентка 4 курсу 3 групи Міжнародно-правового факультету Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА: ПОНЯТТЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН

Питання сучасного стану продовольчої безпеки як на глобальному, так і на державному рівні на сьогодні залишається дуже актуальним. У загальному вигляді продовольча безпека - це такий стан економіки держави, який незалежно від становища світових ринків дає можливість забезпечення країни продовольством у достатній кількості, а населення має можливість його придбати. Тенденції, які на теперішній час існують як всередині нашої країни, так і зовні, несприятливо впливають на стан економіки в цілому та стан продовольчої безпеки, при цьому формуючи потенційні загрози. Причинами такого становища є проблеми, що тісно пов'язані з політичними, екологічними демографічними та іншими факторами.